

De successen van het WAP

Menno Reemer & John T. Smit

Twee nieuwsbrieven geleden kondigden we het WAP aan: het Wittegebieden-ActiePlan. Eén nieuwsbrief geleden gaven we een tussenstand. Nu het seizoen ten einde is, is het tijd voor de eindresultaten. En deze stemmen tevreden!

WAT, WAAR EN WAAROM WAP?

Afgelopen voorjaar begonnen we aan het laatste veldseizoen van het Zweefvliegenproject. Evenals in eerdere jaren bleek toen dat bepaalde delen van Nederland nog slecht onderzocht waren. Beruchte witte gebieden als de kop van Noord-Holland, Friesland en Groningen dreigden wit te blijven. Dat zou toch jammer zijn als straks de Zweefvliegen-atlas verschijnt. Om deze 'traditie' te doorbreken werd het Wittegebieden-ActiePlan in het leven geroepen.

In Zweefvliegennieuwsbrief 6(1) uit april stond een overzicht van alle 5x5-kilometerhokken waaruit nog geen enkele zweefvliegenwaarneming in het bestand aanwezig was (figuur 1). Alle medewerkers van het project werden opgeroepen om hun aandacht op deze gebieden te richten. Als stimulans boden we een reiskostenvergoeding aan voor iedereen die in minimaal drie WAP-hokken minimaal 25 waarnemingen wist te verzamelen. Dit was de eerste keer dat iets dergelijks binnen het Zweefvliegenproject gebeurde, dus we waren benieuwd naar de respons.

HET VERLOOP VAN HET PROJECT

In de eerste maanden gingen 15 mensen op pad in de uithoeken van het land. Dit kostte Noord-Holland de kop, Noord-Brabant werd zwart gemaakt en ook in menig ander deel van Nederland kwam er een eind aan het zorgeloze leventje van de plaatselijke zweefvliegenbevolking. Uit de tussenstand in Zweefvliegennieuwsbrief 6(2) bleek dat er van de 169 WAP-hokken nog 100 over waren. Dit was een heel mooi resultaat in zo'n korte tijd. Toch maakten we ons zorgen: het was al juli en de zomervakanties begonnen, dus hoeveel hokken zouden er overblijven?

In de zomermaanden kwam een grote serie WAP-activiteiten op gang. Verschillende mensen schrokken er niet voor terug om enkele dagen door te brengen in de saaiste gebieden van Nederland, zoals de veenkoloniën op de grens van Groningen en Drenthe en de uitgestrekte kleipolders in Flevoland. Dit gebeurde vaak in verzengende zonneschijn die menig zweedruppel deed vloeien. Het waren

indrukwekkende prestaties. Elders in deze nieuwsbrief kun je een verslag lezen van één van deze expedities.

Uiteindelijk hebben 26 mensen zich ingezet voor het WAP. Alle betrokkenen werden gedurende het seizoen op de hoogte gehouden van de vorderingen via e-mail. Wekelijks ontving iedereen een overzicht van de stand van zaken. Los daarvan stuurden verschillende WAPPers verslagen rond van hun avonturen. Dit stimuleerde de andere waarnemers en gaf vaak aardig leesplezier.

DE RESULTATEN

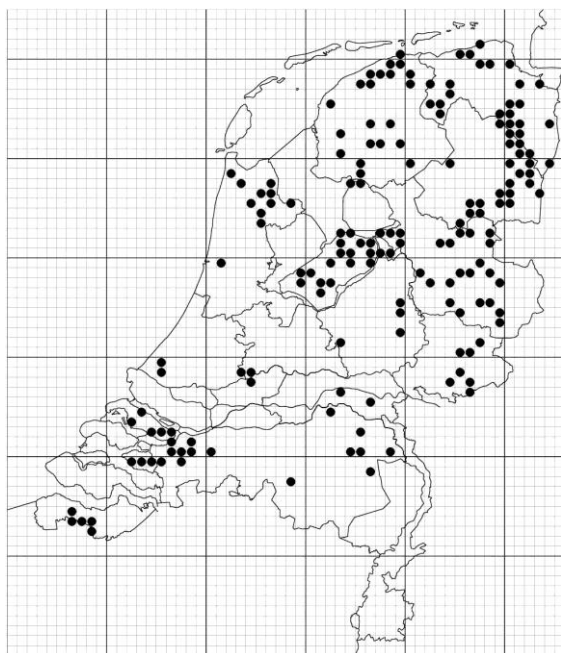
Van de 169 witte hokken zijn er uiteindelijk nog maar drie over: twee in Drenthe en één in Overijssel (figuur 2). Dit betekent dat in het afgelopen jaar maar liefst 166 witte hokken zijn geïnventariseerd. Om een idee te krijgen van de gegevens die dit oplevert, staat in tabel 1 een overzicht van de gevonden soortenaantallen in de WAP-hokken. Hieruit blijkt dat er in de meeste hokken een redelijk aantal soorten is gevonden. Dit geeft aan dat het WAP voor een waardevolle aanvulling op het databestand heeft gezorgd.

Tabel 1: Overzicht van de aantallen aangetroffen soorten in de WAP-hokken (niet opgenomen in de tabel zijn niet onderzochte WAP-hokken en hokken waarvan het soortenaantal nog onbekend is).

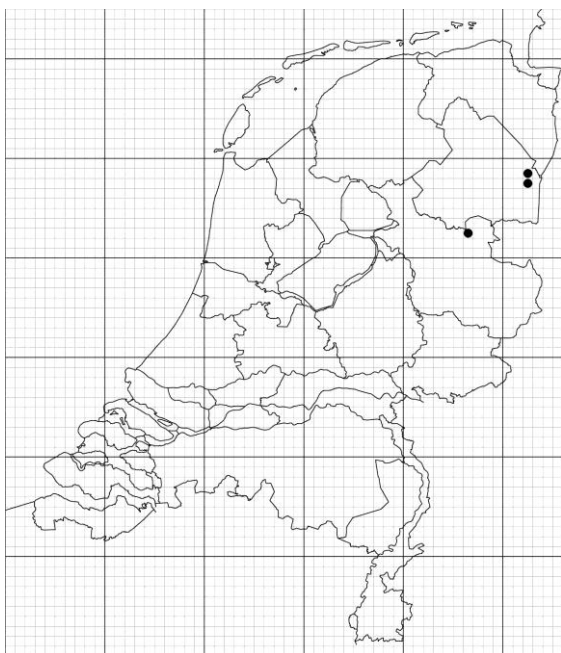
aantal gevonden soorten	aantal WAP-hokken
< 10	11
10-19	68
20-29	42
30-39	21
40-49	4
> 60	1

Het WAP leverde ook een aantal welkome bijverschijnselen op. Het overzicht van 'grijze hokken' in de vorige nieuwsbrief heeft verschillende mensen ertoe aangezet om hokken te bezoeken waaruit minder dan tien soorten bekend waren. Zo werd het soortenaantal in menig hok aardig opgekrikt. Hiervan kunnen we echter geen overzicht geven, want we hebben de meeste gegevens nog niet binnen. Een prijzenswaardig voorbeeld is de intensieve inventarisatie van de Haarlemmermeerpolder door de heer Wilfried H.O. Ernst (zie artikel elders in deze nieuwsbrief).

Een andere prettige bijkomstigheid van het WAP is de vondst van zeldzaamheden. Op de meest onverwachte plekken doken bijzondere soorten op. De hoogtepunten vind je terug in de waarnemingenrubriek achterin deze nieuwsbrief.

Figuur 1: Overzicht van de 169 hokken waaruit in april 2002 nog geen enkele zweefvliegenaarneming bekend was.

Figuur 2: Overzicht van de drie hokken waaruit in oktober 2002 nog geen enkele zweefvliegenaarneming bekend is.

WAT HEBBEN WE HIER NU AAN?

De witte hokken lagen over het algemeen in gebieden die voor zweefvliegenvangers niet zo aantrekkelijk zijn. De fauna is hier meestal niet erg soortenrijk en de kans op bijzonderheden is er klein. Daarom kun je je afvragen of het niet nuttiger zou zijn om je energie te steken in gebieden met een meer bijzondere fauna. Immers, van de echt algemene soorten weet je eigenlijk toch wel dat ze overal voorkomen, en andere soorten kom je in de kleipolders en veenweidegebieden niet tegen.

De waarde van een vlakdekkende inventarisatie gaat echter verder dan een het verkrijgen van een compleet verspreidingsbeeld van afzonderlijke soorten. Om iets te kunnen zeggen over de waarde van bepaalde gebieden voor zweefvliegen, is het nodig dat je gegevens uit verschillende gebieden kunt vergelijken. Pas als je uit heel Nederland gegevens hebt, kun je op een geloofwaardige manier aantonen dat die bijzondere gebieden ook echt bijzonder zijn.

Een ander waardevol resultaat van het WAP is een beter inzicht op in de ecologie van veel soorten. Veel waarnemers hebben nu biotopen bezocht waar ze over het algemeen nog niet veel naar zweefvliegen hebben gekeken. Hierdoor leer je iets meer over de biotoopkeuze van zweefvliegen.

DAPPERE WAPPERS

Uiteindelijk hebben de volgende 26 personen hun steentje bijgedragen aan het WAP (met tussen haakjes het aantal hokken dat op hun naam staat): Bart Achterkamp (4), Michel van Adrichem (1), Liesbeth Bakker (15), Aat Barendregt (36), Louis Boumans (2), André van Eck (5), Leendert-Jan van der Ent (5), Henri Groeneveld (2), Jeannette Hoornenborg (1), Chiel Jacobussen e.a. (4), Bram Kuijper (1), Liane Lankreijer (3), Laurens van der Leij (25), Jaap van der Linden (1), Frank van der Meer (2), Tim van der Meer (2), Fons de Meijer (6), Joop Prijs (13), Frans Post (12), Hans Raaijmakers (8), Menno Reemer (1), Willem Renema (15), Wouter van Steenis (39), Lex Tervelde (20), Mark van Veen (11), Jan Velterop (4).

Namens het Zweefvliegenproject heel hartelijk dank voor jullie inspanningen!

Menno Reemer & John Smit
p/a: EIS-Nederland
Postbus 9517
2300 RA Leiden